

RISCUL DE ȚARĂ

(Bazele teoretice)

ACADEMIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA

PROF.UNIV.DR.
ANGELICA BĂCESCU-
CĂRBUNARU

PROF.UNIV.DR.
MARIUS BĂCESCU

LECTOR UNIV.DR.
MONICA CONDRUZ-BĂCESCU

RISCUL DE ȚARĂ
(Bazele teoretice)

EDITURA UNIVERSITARĂ
– București 2011 –

Coperta: Angelica Mălăescu

Copyright © 2011
Editura Universitară
Director: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33,
Sector 1 , București
Tel./Fax: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BĂCESCU-CĂRBUNARU, ANGELICA

Riscul de țară (Baze teoretice) / Angelica Băcescu Cărbunaru, Marius Băcescu,
Monica Codruș Băcescu. - București : Editura Universitară, 2011
ISBN 978-606-591-068-3

I. Băcescu, Marius
II. Codruș Băcescu, Monica

33

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Universitare

---

Distribuție: tel/fax: (021) 315.32.47
(021) 319.67.27
comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-606-591-068-3

CUPRINS

Priva verba	i
CAPITOLUL 1	
RISUL DE ȚARĂ – CONCEPT MACROECONOMIC COMPLEX	
1.1. Incertitudinea, riscul și riscul de țară	14
1.2. Pierderile generate de riscul de țară	15
1.3. Riscul sistematic și riscul de țară	16
1.4. Categoriile de evenimente generatoare de risc de țară	17
1.5. Perspective de abordare a riscului de țară	17
1.6. Forme de manifestare a riscului de țară	18
1.7. Forme de materializare a riscului de țară	20
1.8. Tipologia riscului de țară	21
1.8.1. Riscul de țară după acțiunile debitorului	21
1.8.2. Riscul de țară după criteriul geografic	22
1.9. Probabilitatea de materializare a riscurilor	23
CAPITOLUL 2	
FUNDAMENTE ALE ANALIZEI RISULUI DE ȚARĂ	
2.1. Capacitatea de plată și dificultățile de plată ale unei țări	25
2.2. Caracteristicile macroeconomice esențiale necesare analizei riscului de țară...	27
2.3. Costurile incapacității de plată	28
2.4. Criterii orientative ale analizei macroeconomice a riscului de țară	30

2.5. Tipuri de sisteme de evaluare a riscului de țară	32
2.5.1. Sisteme formale de evaluare a riscului de țară	32
2.5.2. Sisteme statistice de evaluare a riscului de țară	33
2.5.3. Evaluarea riscului de țară pe baza sistemelor de alarmare rapidă	34
2.5.4. Sisteme probabiliste de evaluare a riscului de țară	35
2.5.5. Evaluarea riscului de țară pe bază de scenarii	36
2.5.6. Sistemul de analiză a riscului de țară bazat pe utilizarea unor studii de țară	37
2.5.7. Sistemul de analiză a riscului de țară bazat pe cuantificarea influenței factorilor de risc	38
2.5.8. Sistemul de analiză bazat pe abordarea structurală calitativă factorilor de risc	39
2.6. Limite ale utilizării indicatorilor macroeconomici în analiza riscului de țară	40
2.7. Particularități ale cuantificării riscului de țară în funcție de tipul debitorului	42
2.8. Etapele evaluării riscului de țară	44
2.9. Calculul punctajului general de risc	46
2.10. Scopul final al analizei riscului de țară	48

CAPITOLUL 3

PARTICULARITĂȚILE ANALIZEI RISULUI DE ȚARĂ

3.1. Diversitatea utilizării analizei riscului de țară	50
3.2. Particularitățile analizei riscului de țară pentru țări industriale dezvoltate	50
3.3. Particularitățile analizei riscului de țară pentru țările nou-industrializate	54
3.4. Particularitățile analizei riscului de țară pentru țările exportatoare de mărfuri primare	56

3.5. Particularitățile analizei riscului de țară pentru țările puternic îndatorate	57
3.6. Particularitățile analizei riscului de țară pentru țările est-europene	60
3.7. Ierarhizarea țărilor în funcție de potențialul lor de risc	62

CAPITOLUL 4

RIScul ÎN SISTEMUL BANCAR

4.1. Noțiuni generale privind riscul bancar	67
4.2. Metodologia de conducere și supraveghere a riscului bancar	68
4.3. Tipuri de riscuri bancare	70
4.3.1. Riscul de creditare	71
4.3.2. Riscul de lichiditate	76
4.3.3. Riscul de variație a ratei dobânzii sau riscul de piață	77
4.3.4. Riscul valutar	80
4.3.5. Riscul de capital	83
4.3.6. Riscul operațional	85
4.3.7. Riscul tehnologic	86
4.3.8. Riscul produsului nou	86
4.3.9. Riscul strategic	86
4.3.10. Riscul de sucursală	87
4.3.11. Riscul de fraudă	87
4.3.12. Riscul politic	88
4.3.13. Riscul economic	88
4.3.14. Riscul legal	88
4.4. Analiza riscuri bancare	88

4.4.1. Analiza riscului de lichiditate	89
4.4.2. Analiza riscului de creditare	92
4.4.3. Analiza riscului de rată a dobânzii	93
4.4.4 Analiza riscului de capital	94
4.5. Stabilirea limitelor de risc pentru bănci	94
4.5.1. Criterii de ordin calitativ	95
4.5.2. Criterii de ordin cantitativ	97
4.5.3. Cotizația băncii	99
4.6. Încadrarea băncilor cotate în clase de risc și stabilirea limitelor de expunere	99
4.6.1. Clase de risc	99
4.6.2. Procedura de încadrare în clase de risc	100
4.7. Aprecierea performanței bancare prin sistemul CAMEL	101
4.8. Echivalența claselor de risc pe principalele agenții de rating	104
4.9. Concluzii	106

CAPITOLUL 5

ANALIZA MACROECONOMICĂ A COMPONENTEI ECONOMICO-FINANCIARE A RISCULUI DE ȚARĂ

5.1. Influența politicii guvernamentale asupra riscului de țară	110
5.2. Influența rolului economic al guvernului asupra riscului de țară	116
5.3. Influența strategiilor de prețuri asupra riscului de țară	119
5.4. Influența priorităților investiționale asupra riscului de țară	122
5.5. Influența structurii financiare asupra riscului de țară	124
5.6. Influența politicii macroeconomice asupra riscului de țară	126
5.6.1. Criterii de apreciere a politicii macroeconomice	127

5.6.2. Evaluarea politicii macroeconomice	128
5.6.3. Evaluarea riscurilor ce le comportă programele de stabilizare macroeconomică	130
5.7. Influența capacității de obținere a fondurilor valutare asupra riscului de țară	131
5.7.1. Factorii determinanți ai capacității a țării de a obține valută pe termen lung	132
5.7.2. Analiza fluctuațiilor obținerii de valută	134
5.8. Influența nivelului datoriei externe asupra riscului de țară	138
5.8.1. Povara datoriei externe	138
5.8.2. Analiza utilizării împrumuturilor externe	140
5.8.3. Analiza capacității de suportare a datoriei externe	142
5.8.4. Analiza disponibilității datelor cu privire la datoria externă	143
5.9. Influența lichidităților și fluxurilor bănești asupra riscului de țară	145
5.9.1. Analiza lichidității și vulnerabilității	145
5.9.2. Analiza situației activelor și pasivelor țării pe termen scurt	146

CAPITOLUL 6

ANALIZA MACROECONOMICĂ A COMPONENTEI POLITICE A RISCULUI DE ȚARĂ

6.1. Riscul politic – dimensiuni istorice	151
6.2. Analiza structurilor politice	157
6.2.1. Elementele esențiale ce reflectă profilul structurii politice a unei țări	157
6.2.2. Analiza claselor sociale	159

6.2.3. Analiza instituțiilor statului	164
6.2.4. Analiza personalităților conducătoare	167
6.2.5. Analiza mecanismelor de control	168
6.3. Tehnici de evaluare a riscului politic	171
6.4. Analiza factorilor politici externi	175
6.5. Metodologia de analiză a riscului de țară prin indicatori calitativi	176

CAPITOLUL 7

MODELUL GENERAL DE ANALIZĂ A RISCULUI DE ȚARĂ

7.1. Categoriile de elemente de risc ale modelului	182
7.2. Elemente de risc relativ la poziția internațională	183
7.3. Elemente de risc relativ la stabilitatea internă	184
7.4. Elemente de risc relativ la imaginea externă	185
7.5. Elemente de risc relativ la managementul macroeconomic	187
7.5.1. Politică economică ineficientă	187
7.5.2. Restrângerea creditului	191
7.5.3. Devalorizarea sau deprecierea monedei naționale	191
7.6. Elemente de risc relativ la conjunctura economică	192
7.6.1. Depresiunea sau recesiunea severă	192
7.6.2. Diminuarea îndelungată a creșterii reale a PIB	194
7.6.3. Creșterea rapidă a costurilor de producție	197
7.7. Elemente de risc relativ la balanța de plăți	198
7.7.1. Reduceri accentuate ale veniturilor din export	199
7.7.2. Creșteri bruște ale importurilor	201
7.8. Elemente de risc relativ la datoria externă	202
7.8.1. Datoria totală și netă	202

7.8.2. Datoria externă excesivă	203
7.8.3. Structura datoriei externe	207
7.8.4. Solvabilitatea externă	208

CAPITOLUL 8

MODELUL ANALITIC DE EVALUARE A RISCULUI DE ȚARĂ

8.1. Prezentarea generală a modelului	212
8.2. Evaluarea performanței economico-sociale	213
8.3. Evaluarea politicii economice	215
8.4. Evaluarea situației balanței de plăți	216
8.5. Evaluarea situației datoriei externe	218
8.6. Evaluarea conjuncturii social-politice	219

CAPITOLUL 9

MODELUL EXIMBANK DE EVALUARE A RISCULUI DE ȚARĂ

9.1. Prezentarea generală a modelului	222
9.2. Cuantificarea factorilor economici implicați în evaluarea riscului de țară	222
9.3. Cuantificarea factorilor politici implicați în evaluarea riscului de țară	227
9.4. Calculul indicelui de risc de țară	229
9.5. Cuantificarea și evaluarea riscului de țară pentru România utilizând modelul analitic al Eximbank	231
9.5.1. Cuantificarea și evaluarea riscului de țară pentru anul 2009	231

9.5.2. Cuantificarea și evaluarea riscului de țară pentru anul 2010	235
9.6. Câteva concluzii	238

CAPITOLUL 10

PERFEȚIONAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE – CONDIȚIE FUNDAMENTALĂ DE REDUCERE A RISCULUI DE ȚARĂ PENTRU ROMÂNIA

10.1. Urgențe strategice ale restructurării economiei românești	241
10.2. Urgențe strategice ale perfecționării funcționalității economiei românești	243
10.3. Urgențe strategice ale perfecționării comportamentului sistemului economiei românești	246
10.4. Urgențe strategice ale perfecționării sistemului bugetului de stat	248
10.5. Urgențe strategice de reducere a decalajului de creștere economică față de țările mai dezvoltate	251
10.6. Necesitatea unei noi filozofii a politicilor macroeconomice românești	253
10.7. Necesitatea trecerii de la strategii „curative” la strategii „de dezvoltare”	260
10.8. Unele programe de îmbunătățire a strategiei de dezvoltare a României, în vederea reducerii riscului de țară	263
BIBLIOGRAFIE	269